

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

-

I. ÚS 400/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosť A. R., zastúpenej euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s porušením čl. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 205/2013-58 z 28. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. R. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2013 doručená sťažnosť A. R. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s porušením čl. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(dále jen „dohovor“) uznesením Krajského soudu v Bratislavě (dále jen „krajský soud“) č. k. 8 Co 205/2013-58 z 26. augusta 2013 (dále aj „napadnuté uznesenie krajského soudu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že «Rozsudkom Vojenského obvodového soudu Bratislava ze dne 14. 1. 1960 sp. zn. 2 T 212/59 byl stěžovatelčin zemřelý manžel J. R. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. I trestního zákona, v tehdy platném znění, a byl za to odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 14 měsíců nepodmíněně. ...

Stěžovatelčin manžel zemřel dne 26. 6. 2003. Schválenou dohodou pozůstalých dědiců bylo dojednáno, že dědictví přechází na stěžovatelku jakožto pozůstalou vdovu. (Osvědčení o dědictví ze dne 18. 11. 2003 sp. zn. D 1286/2003)...

Usnesením Vojenského obvodového soudu Bratislava I ze dne 22. 11. 2010 sp. zn. 5 Nt 13/2009 byla ve věci uvedené v bodě I. povolena obnova řízení a zde zmíněný rozsudek byl zrušen. Následným usnesením téhož soudu ze dne 18. 1. 2011 sp. zn. VOS Bratislava 2 T 212/1959 bylo trestní stíhání stěžovatelčina manžela zastaveno, neboť žalovaný skutek není trestným činem. ...

Podáním ze dne 18. 3. 2011 požádala stěžovatelka Ministerstvo spravedlnosti SR o odškodnění, mj. v položce náhrada nákladů obhajoby ve výši 947,67 Euro.

Ministerstvo spravedlnosti SR v zákonné šestiměsíční lhůtě neodpovědělo. ...

Po marném uplynutí šestiměsíční lhůty k předběžnému projednání nároku se stěžovatelka rozhodla obrátit se na soud. S ohledem na to, že Ministerstvo spravedlnosti SR někdy vydává samostatná rozhodnutí o náhradě ušlého výdělku, o nákladech obhajoby a o ostatních položkách, a také s přihlédnutím k praxi některých soudů, které v obdobných kauzách vyčleňují jednotlivé nároky k samostatnému řízení, podala stěžovatelka u Okresního soudu Bratislava I. samostatné žaloby k jednotlivým nárokům. (Předmětem této ústavní stížnosti je pouze řízení ve vztahu k náhradě nákladů obhajoby.)

Dne 3. 4. 2012 podala stěžovatelka k Okresnímu soudu Bratislava I. žalobu, v níž se domáhala náhrady nákladů obhajoby ve výši 947,97 Euro s příslušenstvím.

Dne 22. 8. 2012 (ještě než soud o žalobě rozhodl) přiznalo Ministerstvo spravedlnosti SR stěžovatelce požadovanou náhradu nákladů obhajoby ve výši 947,97 Euro.

Dne 1. 10. 2012 stěžovatelka navrhla částečné zastavení řízení s tím, že jistinu žalovaná strana dobrovolně stěžovatelce přiznala, a tak zbývá rozhodnout jen o úrocích z prodlení a náhradě nákladů řízení.

Dne 5. 12. 2012 Ministerstvo spravedlnosti SR přiznalo stěžovatelce i úrok z prodlení.

Dne 21. 1. 2013 stěžovatelka proto navrhla úplné zastavení řízení s tím, aby stěžovatelce byla přiznána náhrada nákladů tohoto řízení.

Usnesením Okresního soudu Bratislava I ze dne 1. 3. 2013 č. j. 21 C 87/2012-32 bylo řízení zastaveno s tím, že Ministerstvo spravedlnosti SR má stěžovatelce zaplatit náhradu nákladů řízení ve výši 236,50 Euro.

Proti výroku o nákladech řízení podalo Ministerstvo spravedlnosti SR odvolání.

Usnesením Krajského soudu Bratislava ze dne 28. 6. 2013 č. j. 8Co/215/2013-58 bylo odvolání vyhověno a odvolací soud napadený výrok změnil tak, že stěžovatelce se náhrada nákladu řízení nepřiznává.

V odůvodnění se praví, že stěžovatelka uplatnila nárok v rozporu se zásadou hospodárnosti, účelnosti a rychlosti řízení více samostatnými návrhy, přičemž nárok vychází ze stejných skutkových okolností a má zákonný podklad ve stejném právním předpise. Podle odvolacího soudu nejde o efektivní poskytování právní pomoci, ale umělé navyšování nákladů řízení, což představuje zneužívání práva na poskytování právní pomoci advokátem a blíží se svou intenzitou až k šikanóznímu výkonu práva.

V odůvodnění soud ale uvádí, že již v jiném řízení u Okresního soudu Bratislava I. pod sp. zn. 11C/80/2012 uplatnila stěžovatelka náhradu nákladů řízení ve výši 92,61 Euro, přičemž na věci nic nemění ani skutečnost, že tyto náklady byly soudem pokráceny o 30,87 Euro. ...

Podle odvolacího soudu stěžovatelka neuvedla žádné zásadní argumenty, které by odůvodňovaly vést více soudních řízení, která vyplývají ze stejného skutkového stavu a řeší se podle téhož právního předpisu. Odvolací soud v tom nevidí „nic jiného než snahu o navýšení nákladů právního zastoupení“.».

Sťažovateľka podáva sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) výlučne proti namietanému uzneseniu krajského súdu z 28. júna 2013.

Podľa názoru sťažovateľky kľúčovými otázkami v danej veci sú:

1. či sa skutočne všetky odškodňovacie nároky z jedného nezákonného odsúdenia posudzujú podľa jedného právneho predpisu, čo podľa názoru sťažovateľky v danom prípade nie je pravdou;

2. podľa akých kritérií sa má posudzovať efektívnosť, rýchlosť a účelnosť konania, aby sťažovateľke vznikol nárok na náhradu nákladov konania. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vydalo vo veci uplatnenia nárokov z nezákonného odsúdenia manžela sťažovateľky postupne tri rozhodnutia, pričom jedno z nich sa samostatne zaoberalo priznaním náhrady nákladov obhajoby. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka postupovala najefektívnejším spôsobom tak, aby žaloba bola jednoduchá, žalovanú položku bolo možné jednoducho individuálne posúdiť, konanie nebolo komplikované rôznymi prístupmi žalovaného k jednotlivým položkám a tým, že by ich bolo potrebné posúdiť podľa rôznych právnych predpisov, nehrozilo by vylúčenie jednotlivých položiek na samostatné konanie a žalobu by bolo možné vybaviť čo najskôr. V danom prípade je potrebné podľa sťažovateľky zohľadniť najmä skutočnosť, že vôbec nemusela podávať jednotlivé žaloby, pokiaľ by si ministerstvo splnilo svoju zákonnú povinnosť a jej nároky prerokovalo v zákonom ustanovenej šesťmesačnej lehote;

3. otázka či priznanie nákladov konania v inom konaní je dôvodom odopretia priznania nákladov konania v danom konaní. Sťažovateľka argumentovala, že krajský súd ju podľa jej názoru v skutočnosti trestá za úspech v tomto konaní, keď jej ukladá, aby hradila náklady konania „zo svojho“ po tom, ako žalobu podala dôvodne, a to len preto, že žalovaná strana po podaní žaloby postupne splnila všetko ešte predtým, ako súd rozhodol vo veci samej;

4. a ako je potrebné sa pozerieť na prvotnú príčinu celého sporového konania, ktorou sa krajský súd nezaoberal.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla, že všeobecné súdy posudzujú jednotlivé položky niekedy odlišne, rovnako tak existujú prípady, keď žalobcovia podali jednu žalobu a súdy následne niektoré položky vyčlenili na samostatné prerokovanie (rozsudky

Okresného súdu České Budějovice č. k. 12 C 30/2001-43 z 12. septembra 2001 a Obvodného súdu Praha, sp. zn. 6 sp. zn. 7 C 66/2001 z 13. augusta 2003). Sťažovateľka tiež tvrdí, že v takýchto prípadoch sa konanie neúmerne predlžuje.

Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že v obdobných sporoch krajský súd priznal úplnú náhradu trov konania, pričom poukazuje na jeho uznesenia č. k. 5 Co 434/2012-24 z 28. septembra 2012, č. k. 5 Co 492/2012-91 z 30. novembra 2012, č. k. 6 Co 18/2013-42 z 28. februára 2013, č. k. 5 Co 213/2013-6 z 30. apríla 2013 a č. k. 5 Co 259/2013-34 z 30. apríla 2013. Sťažovateľka odkazuje na odôvodnenia týchto uznesení s tým, že tam vysvetlené zásady by sa mali uplatniť aj v jej prípade.

Krajský súd však v porovnateľnom prípade sťažovateľky postupoval podľa jej tvrdenia celkom inak, čím proti nej konal diskriminačne.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov listiny a dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Co 205/2013 z 28. júna 2013 s tým, aby bolo toto uznesenie zrušené. Domáha sa aj náhrady trov konania v sume 275,94 €.

II.

Ústavný súd preskúmal rozhodnutia krajského súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľka v sťažnosti, a v súvislosti s tým považuje za potrebné uviesť:

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 434/2012-24 z 28. septembra 2012 bolo zmenené uznesenie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie vo výške 6,64 € bolo vyslovené, že sa náhrada trov konania navrhovateľovi nepriznáva, a to tak, že ministerstvo bolo zaviazané zaplatiť navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 72,69 €. Podľa názoru krajského súdu postup pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) nie je a nemôže byť pravidlom pri rozhodovaní

o sporoch s nízkou hodnotou sporu. Súd pri tomto rozhodovaní musí vyhodnocovať nielen výšku hodnoty sporu, ale rozhodne aj jeho charakter. Musí pritom riadne a presvedčivo zdôvodniť, prečo v konaní nepriznal úspešnému účastníkovi náhradu trov. Na použitie § 150 ods. 2 OSP nestačí konštatovanie, že trovy konania sú neprimerané voči uplatnenej pohľadávke, aj keď neprimeranosť trov konania k pohľadávke je zákonným predpokladom. V tomto prípade krajský súd okrem iných dôvodov vyplývajúcich z charakteru sporu ani nepovažuje uplatnenú náhradu trov konania za neprimeranú k výške uplatnenej pohľadávky. Pri rozhodovaní o trovách je potrebné postupovať primárne podľa ustanovení o náhrade trov na základe úspechu v konaní a len v osobitných zvlášť odôvodnených prípadoch aj podľa § 150 OSP.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 492/2012-91 z 30. novembra 2012 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie v sume 39,18 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 87,72 €. Podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania nie je v zmysle § 150 ods. 2 OSP daná povinnosť primerane znížiť náhradu trov konania. Znížiť ich možno až po zhodnotení všetkých skutočností týkajúcich sa sporu, jeho charakteru, ako aj samotnej výšky uplatnenej náhrady trov. Výška priznanej náhrady trov v sume 87,72 € sa nejaví ako neprimeraná vzhľadom na výšku uplatnenej istiny.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 259/2013-34 z 30. apríla 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie v sume 7,44 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľovi trovy konania v sume 72,96 €. Krajský súd v predmetnej veci nevzhliadol dôvody na aplikáciu § 147 ods. 1 OSP alebo § 150 ods. 2 OSP. Aplikáciu moderačného oprávnenia podľa § 150 ods. 2 OSP nepovažoval za potrebnú, pričom prihliadol na charakter sporu, ktorého základom je odškodnenie navrhovateľa za nezákonné väznenie podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 119/1990 Zb.“). Výška priznanej náhrady trov konania vo vzťahu k výške uplatnenej istiny sa krajskému súdu nejaví ako neprimeraná aj s prihliadnutím na to, že

k navyšovaniu trov právneho zastúpenia došlo aj v dôsledku správania ministerstva, ktoré dodatočne priznávalo nároky navrhovateľa. Trovy konania nevznikli výlučne zavinením navrhovateľa, pritom túto skutočnosť nemení ani to, že navrhovateľ si viaceré nároky podľa zákona č. 119/1990 Zb. uplatnil samostatnými žalobami, keďže týmto konaním neporušil žiadnu zákonnú povinnosť, len využil svoje dispozičné právo. Pokiaľ ministerstvo tvrdí, že ak by boli všetky nároky na odškodnenie uplatnené jedným návrhom, predišlo by sa tým zbytočným súdnym konaniam a trovám právneho zastúpenia, krajský súd na tomto mieste konštatoval, že týmto by sa predišlo aj včasným uspokojením zákonného nároku navrhovateľa.

Uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 18/2013-42 z 28. februára 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie otca navrhovateľa v sume 27,66 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľovi trovy konania v sume 36,36 €. Krajský súd poukázal na to, že okrem prípadov nerozlučného spoločenstva účastníkov konania vystupujúcich v konaní na jednej strane v zmysle § 91 ods. 2 OSP nemožno nikoho nútiť, aby podal žalobu spoločne s inými osobami. Žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku neukladá žalobcom, ktorí majú určité nároky voči tomu istému žalovanému, aby si tieto uplatňovali spoločnou žalobou. Rovnako tak jedine žalobca ako „pán sporu“ je taktiež oprávnený určovať rozsah, v akom si uplatní svoje nároky voči žalovanému. S výnimkou obligatórne spojených konaní uvedených v § 113 OSP si žalobca môže slobodne vybrať, či si viacero nárokov uplatní voči tomu istému žalobcovi v rámci jedného konania alebo či bude iniciovať viacero súdnych konaní, prípadne sa môže rozhodnúť, že si niektoré nároky neuplatní vôbec. Uviedol tiež, že ak si navrhovateľ uplatnil svoje nároky voči ministerstvu dvomi samostatnými návrhmi, nemožno to považovať za konanie navrhovateľa vedené s úmyslom spôsobiť škodu protistrane. Navrhovateľ týmto konaním len využil svoje právo určovať predmet a rozsah konania pri uplatňovaní svojich nárokov. Krajský súd bol tiež toho názoru, že právny zástupca navrhovateľa svojím konaním nepostupoval v rozpore s profesijnou etikou advokáta, neporušil žiadne právne predpisy a jeho konanie nevykazuje ani znaky zneužitia práva alebo jeho šikanózneho výkonu.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 213/2013-66 z 30. apríla 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na zaplatenie rehabilitačného odškodnenia vo výške 995,82 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 354,84 €. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne rozhodol, keď navrhovateľovi priznal plnú náhradu trov právneho zastúpenia. Žiadne dôvody na aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 2 OSP nezistil. Prihliadol pritom na charakter sporu (rehabilitačné odškodnenie za nezákonné väznenie), ako aj výšku priznanej náhrady trov konania, ktorá sa vo vzťahu k výške istiny nejaví ako neprimeraná, resp. vyžadujúca uplatnenie moderačného práva podľa § 150 ods. 2 OSP.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka v sťažnosti argumentuje, že jej ako úspešnému účastníkovi konania mala byť priznaná náhrada trov konania.

Krajský súd v napadnutom uznesení zhrnul dôvody rozhodnutia okresného súdu, ako aj odvolacie dôvody ministerstva uvádzajúc:

„V posudzovanej veci je nepochybne zrejmé, že navrhovateľka zobrala návrh späť, nakoľko odporca zaplatil žalovanú istinu spolu s požadovaným úrokom z omeškania po podaní návrhu, z čoho možno dôvodiť, že návrh bol vzatý späť pre správanie odporcu, a preto vznikol navrhovateľke nárok na náhradu trov konania v zmysle § 146 ods. 2 vety druhej O. s. p., účelne vynaložených na uplatňovanie jej práva (§ 142 ods. 1 O. s. p.).

Obsahom práva na právnu pomoc garantovaného čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je možnosť každého na základe vlastnej úvahy zvoliť si zástupcu v konaní pred súdom, vyjmúc prípady obligatórneho zastúpenia. Je totiž výsostným (slobodným) právom účastníka rozhodnúť, koho ustanoví za svojho zástupcu v konaní pred súdom. Možnosť tejto voľby (úvahy) neobmedzuje ani iným spôsobom nevymedzuje. Jej kritériá sú autonómnou vecou účastníka konania.

Právna úprava príkladne uvádza, že trovami konania sú najmä hotové výdavky účastníkov konania a ich zástupcov (§ 137 O. s. p.). Takými sú aj odmena advokáta, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času spojená s jeho činnosťou, obsahovo vymedzené príslušnými predpismi. Súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Vo všeobecnosti predstavuje účelnosť vlastnosť procesu spočívajúcu v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a kritérií a neprekračuje ich medze. Je preto potrebné rozlišovať medzi právom účastníka konania (fyzickej, právnickej osoby, štátneho orgánu) na právnu pomoc a nárokom na náhradu trov konania za poskytnutú právnu pomoc.

Z ust. § 142 ods. 1 O. s. p. nevyplýva, že by odmena za zastupovanie advokátom v civilnom konaní bola sama osebe vždy trovami potrebnými k účelnému uplatňovaniu alebo bráneniu práva. Je potrebné prihliadnúť aj na samotný výber procesných prostriedkov zvolených účastníkom v každom konkrétnom prípade na uplatnenia alebo bránenie práva, ktoré ovplyvňujú aj rozsah trov, na ktorých náhradu môže, ale tiež rovnako nemusí, účastníkovi vzniknúť nárok, a preto účastník konania musí znášať aj procesnú zodpovednosť za voľbu konkrétneho prostriedku uplatňovania práva alebo jeho bránenia v súdnom konaní, ako aj procesné dôsledky spojené s prípadnou nevhodnosťou jeho výberu, a to aj v podobe nepriznania náhrady trov konania. Jednotlivé úkony právnej služby je preto potrebné posúdiť z hľadiska dosiahnutia rýchlosti, efektívnosti a účinnosti súdnej ochrany,

ako aj z hľadiska hospodárnosti konania. Zákonná požiadavka dbať z hľadiska priznania náhrady trov konania, na účelnosť ich vynaloženia, nijako neobmedzuje právo účastníka na poskytnutie právnej pomoci (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR) a nie je ani v rozpore s podstatou dispozičnej zásady rozhodnúť sa začať súdne konanie podaním jednej či viacerých žalôb na súde voči určitému subjektu.

Odvolačí súd si tak v danej veci v plnom rozsahu osvojil argumentáciu odporcu a dospel v danom prípade k záveru, že uplatnenie jedného nároku na náhradu škody navrhovateľkou viacerými návrhmi, ktorými sú samostatne uplatňované jednotlivé položky, z ktorých celkový nárok na náhradu škody pozostáva, vychádzajúce z rovnakých skutkových okolností a majúce zákonný podklad v rovnakom právnom predpise, predstavuje taký spôsob uplatňovania pohľadávky, ktorý je v rozpore so zásadami hospodárnosti a rýchlosti konania a s požiadavkou účelnosti vynaložených trov konania, nakoľko účelom právneho zastúpenia v takomto prípade nie je efektívne poskytovanie právnej pomoci, ale umelé navyšovanie trov právneho zastúpenia, ktoré predstavuje zneužívanie práva na poskytnutie právnej pomoci advokátom v konaní, blížiac sa svojou intenzitou až ku šikanóznemu výkonu práva, a preto takéto trovy konania nemožno priznať, hoci by aj mala navrhovateľka na ne zákonný nárok. Nejde o bezpodmienečne nevyhnutné trovy, ktoré by bola musela navrhovateľka vynaložiť na dosiahnutie súdnej ochrany svojho porušeného práva práve podaním samostatného návrhu, keď jedným návrhom, týkajúcim sa všetkých položiek, z ktorých odškodnenie pozostáva, by sa jednoduchším (menej zaťažujúcim protistranu) a hospodárnejším (úspornejším) spôsobom dosiahol rovnaký cieľ, teda súdnej ochrany by sa navrhovateľka rovnako účinne dovolala bez potreby rozdelenia nároku na viaceré položky a ich uplatňovanie si viacerými návrhmi, založenými na rovnakom skutkovom a právnom podklade, vo viacerých súdnych konaniach.

Za účelné preto nemožno považovať trovy právneho zastúpenia za také úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie návrhu, späťvzatie návrhu), na ktoré už vznikol navrhovateľke nárok v sume 92,61 eur v inom obdobnom konaní pod sp. zn. 11 C/80/2012 vedenom medzi totožnými účastníkmi konania o jednom (v poradí prvom) z viacerých nárokov navrhovateľky, založenom na totožnom skutkom a právnom podklade, bez preukázania takých relevantných dôvodov v tomto konaní, pre ktoré by nevyhnutne museli byť tieto úkony právnej služby vykonané v samostatnom konaní o tomto

nároku; na uvedenom nič nemení skutočnosť, že v tomto inom konaní boli trovy právneho zastúpenia krátené o 30,87 eur. Pokiaľ nebol daný právny základ pre priznanie odmeny za prevzatia a prípravu zastúpenia, nebolo možné navrhovateľke priznať v tomto konaní ani odmenu za späťvzatie návrhu.

Navrhovateľka v podanom odvolaní neuviedla žiadne zásadné argumenty, ktoré by odôvodňovali potrebu viacerých súdnych konaní vychádzajúcich z toho istého skutkového stavu preukázaného listinnými dôkazmi a vyplývajúcich priamo z toho istého právneho predpisu, a preto v takomto postupe jej právneho zástupcu nemožno vidieť nič iné, ako snahu o navýšenie trov právneho zastúpenia. Uvedené závery nie sú v rozpore ani s dispozičnou zásadou občianskeho súdneho konania a nijako neobmedzujú navrhovateľke na podanie návrhu a na ďalšie disponovanie návrhom a predmetom konania, ktorých voľba však podlieha princípom občianskeho súdneho konania, ktoré treba aj v tomto prípade vykladať tak, aby sa dosiahol jeho účel, ktorým je spravodlivá, rýchla a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov všetkých účastníkov konania (§ 1, § 6 O. s. p.).

Po preskúmaní uznesenia súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, z hľadiska relevantných ustanovení zákona, odvolací súd uznal opodstatnenosť dôvodov odporcu, na ktoré poukazoval vo svojom odvolaní, a preto uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov konania zmenil podľa § 220 O. s. p. tak, že navrhovateľke nepriznal náhradu trov prvostupňového konania.“

Ústavný súd zastáva názor, že argumentáciu krajského súdu možno považovať za dostatočnú a presvedčivú. Nemožno teda dospieť k záveru, podľa ktorého by rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania malo byť arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Na uvedenom závere nič nemení okolnosť, že sťažovateľka je iného názoru, pretože jej odlišný právny názor nemôže sám osebe bez ďalšieho zakladať porušenie označených práv garantovaných listinou a dohovorom.

Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že v danej veci sa má postupovať v zmysle § 146 ods. 2 OSP, keďže zastavenie konania zavinielo nad akúkoľvek pochybnosť ministerstvo, ktoré o žiadosti o odškodnenie v zákonnej lehote nerozhodlo, čím vznikla na strane sťažovateľky nutnosť uplatniť nárok súdnou

cestou. Sporná bola vo veci naproti tomu interpretácia a aplikácia § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 150 ods. 1 OSP krajským súdom týkajúca sa účelnosti postupu sťažovateľky, ktorá uplatnila viacero nárokov proti ministerstvu samostatnými návrhmi.

Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril (to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť).

Vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013).

Základnou zásadou uplatňovanou pri náhrade trov konania je zásada zodpovednosti za výsledok (zásada úspechu). Účastník konania, ktorý v spore uspel, má nárok na náhradu trov tohto konania. Výnimku z uvedeného pravidla ustanovuje § 150 ods. 1 OSP, podľa ktorého ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd úspešnému účastníkovi náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. V § 150 ods. 1 OSP sa uvádzajú podľa názoru ústavného súdu dôvody hodné osobitného zreteľa skôr vo všeobecnej rovine s tým, že ustálenie konkrétnych dôvodov hodných osobitného zreteľa je vecou posúdenia

súdu v jednotlivom prípade. Napriek tomu je napríklad v tomto ustanovení konkretizované, že dôvodom hodným osobitného zreteľa je aj okolnosť, či úspešný účastník konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patrí (II. ÚS 577/2013).

Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že krajský súd svoj právny názor primerane odôvodnil a pri aplikácii § 142 ods. 1 a § 150 ods. 1 OSP nepostupoval arbitrárne, rešpektoval zmysel a účel uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Argumentácia krajského súdu rešpektuje pravidlá logiky a nie je vnútorne rozporná, predstavuje tak jeden z možných spôsobov právneho posúdenia uvedeného skutkového stavu.

Podľa názoru ústavného súdu § 150 ods. 1 OSP je takým ustanovením, ktoré dáva relatívne široké medze pre sudcovské uváženie, resp. sudcovský zmysel pre spravodlivosť. Takúto povahu tohto ustanovenia zreteľne dokumentujú aj viaceré rozhodnutia krajského súdu, na ktoré sťažovateľka poukázala. Kým v niektorých sa dospieva k záveru o neúčelnosti takého postupu, keď účastník uplatní viaceré nároky vyplývajúce z rovnakého právneho predpisu samostatnými návrhmi (napr. aj v teraz skúmanom uznesení krajského súdu), v iných rozhodnutiach krajský súd takýto postup hodnotí tak, že neporušuje zásady účelnosti a hospodárnosti konania (napr. vo veciach krajského súdu sp. zn. 5 Co 259/2013 a sp. zn. 6 Co 18/2013).

K namietanej odlišnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že mu zásadne neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Ústavný súd ďalej dodáva, že nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospieť aj v súvislosti

s námietkami sťažovateľky smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania.

Berúc však do úvahy všetky uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014